

Actief faunabeheer damherten

Het normenkader in de praktijk

6 juni 2018

AH/mvd/18-1015

Agenda

Inleiding	2
Beheersmaatregelen in voorgesteld normenkader waar op grond van de interviews en bronnenonderzoek geen aanvullende acties op genomen hoeven worden	3
Beheersmaatregelen in voorgesteld normenkader die nadere aandacht behoeven	8
Conclusies	9

Inleiding

Stichting Waternet (hierna: Waternet) heeft Deloitte Risk Advisory B.V. (hierna: Deloitte) gevraagd om advies uit te brengen met betrekking tot de wijze waarop Waternet het actief damhertenbeheer in de Amsterdamse Waterleidingduinen uitvoert.

Met het actief beheer is begonnen in 2016 nadat de populatie damherten een dusdanige omvang had gekregen dat er sprake was van onveilige situaties (wegverkeer), overlast (particulieren en agrarische sector) en een onacceptabele aantasting van de biodiversiteit. Voordat tot actief beheer is besloten, zijn door Waternet, de Gemeente Amsterdam als eigenaar van het gebied en de twee provincies waarin de Amsterdamse Waterleidingduinen zich bevinden (Noord Holland en Zuid Holland) tal van alternatieven onderzocht waar het actief beheer als aanpak uit is gekomen.

Het actief damhertenbeheer is streng gereguleerd door wettelijke voorschriften, vergunningsvoorschriften en door Waternet zelf geformuleerde zorgvuldigheidsnormen. Deze zorgvuldigheidsnormen hebben vooral betrekking op de processen in het kader van het actieve beheer.

In het kader van de door Waternet verleende opdracht, heeft Deloitte de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- In kaart brengen van de op het actief damhertenbeheer van toepassing zijnde wet- en regelgeving, alsmede de door Waternet gehanteerde interne procedures;
- Opstellen van een normenkader met daaraan gekoppeld bestaande en voorgestelde interne beheersmaatregelen;
- Raadplegen van openbare bronnen en houden van interviews met betrokken medewerkers van Waternet om na te gaan hoe in de praktijk wordt gewerkt.

Het normenkader en de interviews zijn nader uitgewerkt in een tweetal door Deloitte reeds verstrekte rapportages "Waternet - Controle Raamwerk - Actief Damhertenbeheer" en "Praktijkbeschrijving Damhertenbeheer Waternet" van 26 april 2018. In de huidige rapportage, die in samenhang met voornoemde rapportages moet worden gelezen, vergelijken wij het normenkader en de op grond daarvan geïdentificeerde beheersmaatregelen met de praktijksituatie zoals wij die door de bestudering van de openbare bronnen en de interviews hebben begrepen.

De door ons verrichte adviesdiensten zijn niet uitgevoerd in het kader van een assurance-opdracht en derhalve wordt geen zekerheid verstrekt omtrent de getrouwheid van de informatie. De (geautoriseerde) gebruikers van ons rapport zijn er voor verantwoordelijk om te beoordelen of de adviesdiensten in het perspectief van het geheel van de hen ter beschikking staande informatie en hun risicoperceptie aan de door hen te stellen eisen voldoen. Ons rapport is opgesteld ten behoeve van het management van Waternet en mag daarom zonder onze toestemming niet aan derden ter inzage worden verstrekt.

Rotterdam, 6 juni 2018

Anne Huibrechtse
Director Deloitte Risk Advisory B.V.

Beheersmaatregelen in voorgesteld normenkader waar op grond van de interviews en bronnenonderzoek geen aanvullende acties op genomen hoeven worden (1/5)

#	Beheersmaatregel	Opmerkingen
B1	<p>Aanwezigheid van een door Faunabeheereenheid Zuid- en Noord-Holland goedgekeurd Faunabeheerplan waarin tenminste de volgende elementen zijn opgenomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rollen en verantwoordelijkheden; • wettelijke- en beleidskaders; • populatieontwikkeling en schadelijke effecten; • de invulling van actief en reactief beheer; • uitvoering en (wetenschappelijk) rekenkundige analyse om tot de ideale populatie-omvang te komen; en • monitoring en evaluatie gedurende de looptijd van het beheerplan. 	-
B2	<p>Aanwezigheid van een beheerplan met een looptijd van 1 april tot en met 31 maart.</p>	-
B3	<p>Aanwezigheid van een draaiboek opgesteld in overeenstemming met het jaarlijkse beheersplan waarin zijn vastgelegd</p> <ul style="list-style-type: none"> • de voorgenomen reductie; • de tijd van uitvoering; en • de benodigde middelen. 	-
B4	<p>Maandelijks damhertenoverleg (bestaande uit management, beleid, JZ, boswachters, communicatie, contractbeheerder wildgroothandel) waarin aan de orde komen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • effectiviteit en uitvoering van het faunabeheer; • beleid en de operationele uitvoering daarvan (aantallen herten, biodiversiteit, veiligheid, publiek belang); en • juridische aspecten. 	-
B5	<p>Periodiek overleg van de beheerscommissie (minimaal jaarlijks). De beheerderscommissie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bespreekt gesignaleerde problemen en tekortkomingen; • evalueert de voortgang van het beheer en de schade-ontwikkeling; en • stelt zo nodig afschot en de wijze van uitvoering bij. 	-

Beheersmaatregelen in voorgesteld normenkader waar op grond van de interviews en bronnenonderzoek geen aanvullende acties op genomen hoeven worden (2/5)

#	Beheersmaatregel	Opmerkingen
B8	Bepaling jaarlijks benodigd afschot door de coördinator Faunabeheer met in achtneming van: <ul style="list-style-type: none"> • gerealiseerd afschot in voorgaande beheerperiode; • val-wild; en • resultaten van de jaarlijkse damhertentelling (zie B7 hierboven). 	-
B10	Jaarlijkse rapportage door Waternet aan de Commissie Financiën van de Gemeenteraad van Amsterdam met daarin tenminste de volgende informatie: <ul style="list-style-type: none"> • wijze van uitvoer van het beheer (actief en reactief); • verslag van de afstemming binnen de regionale beheercommissie; • effecten van het beheer binnen leefgebied (populatieontwikkeling en flora en fauna); • effecten van het beheer buiten leefgebied (verkeersveiligheid & overlast en landbouwschade); en • reacties uit de omgeving. 	-
B11	Waternet stelt alle besluiten, beleidsplannen en rapportages publiekelijk toegankelijk op de voor het publiek speciaal beschikbaar gestelde damhertenbeheer website.	-
B13	Kogelhulzen worden altijd opgeruimd en meegenomen door de uitvoerende medewerkers en ingeleverd bij de projectleider. Aansluiting wordt gedaan door de projectleider op de registratie van het aantal gebruikte kogels met het aantal uitgegeven kogels.	Deze door ons voorgestelde control blijkt bij nadere bestudering onvoldoende robuust te zijn en is daardoor ongeschikt.
B15	Afschot gebeurt enkel door Waternet zelf geselecteerde en gecertificeerde boswachters (dienstverband Waternet), met behulp van een tweede Waternet medewerker (buddy) ten behoeve van veiligheid (medewerkers en publiek) en 'sociale' controle op de correcte uitvoering van de geldende regels. Hierbij gelden de volgende regels en wordt er onderling aangesproken op het niet volgen hiervan: <ul style="list-style-type: none"> • enkel de boswachter is bevoegd tot het hanteren van het geweer en het lossen van het schot; • er wordt gewerkt met geluidsdempers (alleen toegestaan bij actief beheer, bij reactief beheer niet) en signalerende kleding voor de zichtbaarheid; • er wordt alleen een schot gegeven als absoluut gegarandeerd is dat de kogel direct achter het dier in de grond komt en niet door kan schieten. • er wordt niet geschoten als er publiek in de buurt is (vooral taak van buddy om hierop te letten) • er wordt gewerkt met een roulerende planning. Bij aanvang en afsluiting van de werkdag wordt door zowel de boswachter als de buddy een handtekening in het planningsboek gezet. 	

Beheersmaatregelen in voorgesteld normenkader waar op grond van de interviews en bronnenonderzoek geen aanvullende acties op genomen hoeven worden (3/5)

#	Beheersmaatregel	Opmerkingen
B16	Er is een actuele 'bezoekerslijst' waarop derden die de boswachter en zijn buddy vergezellen op worden vastgelegd. Onderliggende akkoorden per e-mail (van het afdelingshoofd, één van beide projectleiders of de coördinator Faunabeheer) worden bewaard.	-
B17	Boswachters zijn getraind op veilig en accuraat werken en zijn in het bezit van de volgende geldende diploma's, vergunningen en ontheffingen: <ul style="list-style-type: none"> • Gekwalificeerd Persoon (GP); • Jachtvergunning; en • Wapenvergunning. 	-
B18	Kogels worden in een separate kluis bewaard en worden uitgegeven aan een boswachter door de projectleider en geregistreerd op een lokale folder. De buddy registreert per geschoten dier het aantal gebruikte kogels op een invulblad (per dag) en levert lege hulzen in na terugkomst. De projectleider controleert het aantal schoten met het ingeleverde aantal kogelhulzen. De projectleider ziet er op toe dat de gemiddelde 'hit-ratio' niet onder de [IN TE VULLEN]% komt te liggen (# kogels per geschoten dier). Indien dit desondanks het geval is bespreekt de projectleider dit met de desbetreffende boswachter en diens buddy.	Deze door ons voorgestelde control blijkt bij nadere bestudering te fraudegevoelig en daardoor ongeschikt.
B19	Registratie door de boswachter in het Fauna Registratie Systeem (Noord-Holland) of in Dora (Zuid-Holland) van de in het kader van het actieve beheer geschoten damherten.	-
B20	Registratie (en destructie door Rendac) van niet voor consumptie geschikte damherten geschoten in het kader van actief en reactief beheer.	-
B22	Een geschoten dier (enkel via actief beheer) dat voor consumptie geschikt is bevonden, wordt ontweid en ontdaan van de kop en poten. De voor consumptie geschikte dieren worden in een speciaal ingerichte koelcel opgehangen. Deze dieren worden door een wildgroothandel opgehaald inclusief vrachtbrief uit het registratiesysteem + GP verklaring op schrift (Zuid-Holland).	-
B23	De boswachter die het afschot gedaan heeft, vult op een aparte lijst het (bruto) gewicht van willekeurig één geschoten dier per dag in ten behoeve van de gewichtsteekproef. De projectleider controleert de volledigheid van de lijst en legt de lijst vast op de t-schijf.	-

Beheersmaatregelen in voorgesteld normenkader waar op grond van de interviews en bronnenonderzoek geen aanvullende acties op genomen hoeven worden (4/5)

#	Beheersmaatregel	Opmerkingen
B24	<p>Jaarlijkse evaluatie van de samenwerking met de geselecteerde wildgroothandel. De afdelingen Inkoop en JZ zien toe op een juiste en rechtmatige wijze van selectie en vastlegging. De volgende criteria worden daarbij getoetst en vastgelegd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aanwezigheid van een Amsterdams netwerk (slagerijen en restaurants); • 80 herten per week kunnen verwerken; • onzekerheid wat betreft contract aan kunnen (in theorie kan op elk moment de verkoop afgekapt worden door de gemeente); • het kunnen vervoeren naar de voedselbank; • bewustzijn van sensitiviteit van het onderwerp; • er kunnen geen schadeclaims over en weer worden ingediend. 	-
B25	<p>Jaarlijkse vaststelling van de door de wildgroothandel te vergoeden prijs per kilogram door de projectleider damhertenbeheer waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen herten >20 kg en herten <20 kg. De te vergoeden prijs dient marktconform te zijn. De overeengekomen prijs wordt - eveneens jaarlijks - vastgelegd in een overeenkomst tussen de wildgroothandel en Waternet die van de zijde van Waternet wordt ondertekend door het afdelingshoofd B&N.</p>	-
B26	<p>Aansluiting door de projectleider damherten van de door de wildgroothandel opgestuurde 'weeglijsten' met daarop alle ontvangen dieren (a.d.h.v. wildkenmerk) en het gewicht daarvan op de ingevoerde gegevens in FRS en DORA. Deze dienen 100% met elkaar overeen te komen (aantallen). Eventuele afwijkingen worden besproken met de wildgroothandel en de uitkomst vastgelegd op de speciaal hiervoor aangemaakte locatie op de T-schijf.</p>	-
B27	<p>Aansluiting door de projectleider damherten van de door de boswachters vastgelegde steekproefsgewijze vastgelegde gewichten (zie B23 hierboven) met de bruto gewichten per dier in de weeglijst van de wildgroothandel. Een kleine afwijking mag hierbij aanwezig zijn door uitlekken en uitdrogen van het dier in de tussengelegen periodes van weegmomenten. Eventuele significante afwijkingen worden besproken met de wildgroothandel en de uitkomst vastgelegd op de speciaal hiervoor aangemaakte locatie op de T-schijf.</p>	-
B28	<p>Maandelijkse facturatie door de projectleider damherten aan de wildgroothandel na controle van aantallen en gewicht (a.d.h.v. steekproef) conform contract.</p>	-
B29	<p>Voor de facturatie worden de overeengekomen kg prijzen gebruikt. Waternet factureert 80% van het aangeleverde totaalgewicht (20% van het bruto hertenvlees wordt door de wildgroothandel op kosten van Waternet aan de Voedselbank ter beschikking gesteld). De projectleider damherten bereidt voor en de sectorcontroller tekent af.</p>	-

Beheersmaatregelen in voorgesteld normenkader waar op grond van de interviews en bronnenonderzoek geen aanvullende acties op genomen hoeven worden (5/5)

#	Beheersmaatregel	Opmerkingen
B30	De wildgroothandel verstuurt via e-mail (met de projectleider in cc) het netto gewicht (na uitsnijding van het bruto gewicht) van het te ontvangen hertenvlees naar de Voedselbank. De Voedselbank controleert dit zelf met het daadwerkelijk ontvangen vlees en neemt contact op met Waternet indien dit niet overeenkomt.	-
B32	Toegang tot de masterfile (leveringen, bruto gewicht, netto gewicht) is gelimiteerd tot de verantwoordelijke medewerkers voor het damhertenbeheer. Alleen het damhertenteam kan wijzigingen in de file doorvoeren. Tevens wordt de masterfile lokaal beheerd door de coördinator die beide bestanden periodiek steekproefsgewijs controleert op verschillen.	-

Beheersmaatregelen in voorgesteld normenkader die nadere aandacht behoeven

#	Beheersmaatregel	Opmerkingen
B6	Aanwezigheid van een gezamenlijk communicatieplan opgesteld door Waternet en betrokken partijen.	Ter overweging om meer partijen (stakeholders) dan de formeel betrokkenen hierbij te betrekken. Hierdoor kan het draagvlak worden vergroot.
B7	Uitvoering van een jaarlijkse damhertentelling aan het einde van het beheer seizoen in overeenstemming met de landelijk vastgestelde methode, ontwikkeld in overleg met Alterra.	De huidige beschrijving van de methodologie is voor een leek lastig te begrijpen. De transparantie wordt vergroot als de meetmethode voor alle betrokkenen gemakkelijker te begrijpen is.
B9	Periodieke inspectie (minimaal twee keer per jaar) door de dierenarts van de algehele gezondheid van de damhertenpopulatie ten behoeve van het bepalen van eventueel reactief damhertenbeheer	Het openbaar maken van de bevindingen van de dierenarts kan de transparantie verder bevorderen en mogelijk discussie zoals rond de Oostvaardersplassen voorkomen.
B12	Soft control: boswachters en buddy's in het veld communiceren indien nodig met bezoekers over het actief damhertenbeheer en zorgen dat het beheer zo veel mogelijk buiten het zicht van het publiek plaatsvindt.	We geven ter overweging mee om hier ook actief over te communiceren bij de toegang tot het gebied, bijvoorbeeld op de borden die nu al bij de toegang staan. De reacties van de bezoekers zijn een indicator van het maatschappelijk draagvlak van het actief damhertenbeheer.
B14	De verschillen in de van toepassing zijnde vergunningsvoorschriften tussen Noord- en Zuid-Holland zijn duidelijk gecommuniceerd met de uitvoerenden.	Om te voorkomen dat regels verkeerd worden toegepast, verdient het aanbeveling als beide betrokken provincies tot een gezamenlijke vergunningsinhoud zouden komen. Hierdoor worden de eisen die worden gesteld voor de operationeel betrokkenen eenduidiger.
B21	Aansluiten van het aantal aan Rendac ter destructie aangeboden dieren met de registraties in FRS en Dora.	Dit is een door ons voorgestelde control. Wij hebben begrepen dat dit deels al gebeurt en geven ter overweging deze praktijk uit te breiden omdat dit bijdraagt aan een sluitende vastlegging.
B31	Het uitsnijdingspercentage voor de netto levering wordt jaarlijkse gedurende het seizoen vastgesteld door de wildgroothandel in overleg met Waternet bepaald en is afhankelijk van de gezondheid van de damhertenpopulatie. De projectleider sluit het netto gewicht geleverd aan de Voedselbank aan met het aangeleverde bruto gewicht. Dit gebeurt eens per jaar op basis van het gemiddelde uitsnijdingspercentage gedurende het afgelopen beheerseizoen. .	Het betreft hier een voorgestelde additionele beheersingsmaatregel die dient om met meer zekerheid te kunnen vaststellen dat de wildgroothandel zich houdt aan de ten behoeve van de Voedselbank gemaakte afspraken.

Conclusies

Waternet lijkt zich volledig bewust van de maatschappelijke sensitiviteit rond het actieve beheer van de damhertenstand en streeft ernaar om dit op een veilige, verantwoorde en transparante wijze te doen. De door Waternet geïmplementeerde beheersmaatregelen staan dan ook in het teken hiervan.

Op basis van de door ons uitgevoerde vergelijking van het normenkader met de praktijkbeschrijving en openbare documenten concluderen wij:

- De beheersmaatregelen lijken verankerd te zijn binnen de organisatie. Alle door ons gesproken medewerkers zijn op de hoogte van hun verantwoordelijkheden ten aanzien van het actieve beheer.
- Er is een hoge mate van transparantie. Via een speciaal daarvoor ontwikkelde sectie van haar website, geeft Waternet een grote hoeveelheid informatie aan stakeholders.
- Hoewel de gehanteerde normen ons als toereikend voorkomen, zijn er naar onze mening nog verdere verbeteringen mogelijk. Deze zijn door ons in de voorgaande tabel opgenomen in de vorm van aanbevelingen.

Het is voor Deloitte op grond van de uitgevoerde werkzaamheden niet mogelijk om 'harde' conclusies te trekken over de toereikendheid van de implementatie van het normenkader; daarvoor is een (diepgaander) audit nodig. Om dit vast te stellen zouden wij testwerkzaamheden moeten uitvoeren om vast te stellen of de beheersmaatregelen op dagelijkse basis worden nageleefd. Onze, in dit rapport verwoorde, conclusies geven geen zekerheid omtrent de implementatie en werking van de normen en dienen te worden gelezen in het kader van de scope van de uitgevoerde adviesopdracht.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee (“DTTL”), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as “Deloitte Global”) does not provide services to clients. Please see www.deloitte.nl/about to learn more about our global network of member firms.

Deloitte provides audit & assurance, consulting, financial advisory, risk advisory, tax and related services to public and private clients spanning multiple industries. Deloitte serves four out of five Fortune Global 500® companies through a globally connected network of member firms in more than 150 countries and territories bringing world-class capabilities, insights and service to address clients’ most complex business challenges. To learn more about how Deloitte’s approximately 264,000 professionals make an impact that matters, please connect with us on Facebook, LinkedIn, or Twitter.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms, or their related entities (collectively, the “Deloitte network”) is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser. No entity in the Deloitte network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.

Praktijkbeschrijving Damhertenbeheer Waternet

26 april 2018

AH/mvd/18-778.b

Introductie

Deze praktijkbeschrijving is een onderdeel van de opdracht *Actief faunabeheer fase 1*. De opdracht is aangeboden door Deloitte Risk Advisory B.V., en door Stichting Waternet (hierna: Waternet) ondertekend door Ed Cousin, Afdelingshoofd Bron- en Natuurbeheer, op 27 februari 2018. De praktijkbeschrijving beschrijft de huidige praktijk van het damhertenbeheer zoals dit wordt uitgevoerd door Waternet en is samengesteld op basis van interviews met verschillende functionarissen van Waternet alsmede het bestuderen van relevante documentatie.

De adviesdiensten zijn niet uitgevoerd in het kader van een assurance-opdracht en derhalve wordt geen zekerheid verstrekt omtrent de getrouwheid van de informatie. De (geautoriseerde) gebruikers van ons rapport zijn er voor verantwoordelijk om te beoordelen of de adviesdiensten in het perspectief van het geheel van de hen ter beschikking staande informatie en hun risicoperceptie aan de door hen te stellen eisen voldoen. Ons rapport is opgesteld ten behoeve van het management van Waternet en mag daarom zonder onze toestemming niet aan derden ter inzage worden verstrekt.

1. Historie van het actief beheer: van de jaren '90 tot nu

Begin jaren '90 is er meer bestuurlijke aandacht gekomen voor evaluaties over de faunastand in de Amsterdamse Waterleiding Duinen (AWD). In 1997 is de keuze gemaakt om te stoppen met de op dat moment vigerende reeënjacht. Hier stond tegenover dat er jaarlijks gerapporteerd zou worden over de actuele stand van zaken op het gebied van de faunastand. (Onder andere) uit deze rapportages kwam naar voren dat de damhertenpopulatie in de toekomst een probleem zou kunnen worden. Op dat moment was er nog geen aantoonbare natuurschade. In 2004 kwam het onderwerp 'damherten' voor het eerst op de politieke agenda, waarbij is voorgesteld om het aantal op 800 te houden.¹ Overlast, onder anderen op wegen en bollenvelden, begon toen te ontstaan. Natuurschade werd op dat moment nog niet als onderdeel van de formele onderbouwing opgevoerd. Er is in die periode een rekenkundige analyse gemaakt om aan te geven dat het damhertenprobleem in de toekomst groter zou kunnen worden.

¹ Het voorstel van 800 damherten in de AWD heeft uiteindelijk standgehouden. Bij de start van het actief beheer in 2016 is dit vastgestelde doelstellingen geworden, met als streefdatum 2021.

In 2004 is actief beheer afgewezen en is door de Gemeenteraad van Amsterdam besloten om overlast te beperken door hekken te plaatsen. Dit werd in eerste instantie gedaan op plekken waar de overlast het grootst was. Dit leidde in veel gevallen slechts tot verplaatsing van het probleem. Uiteindelijk zijn er hekken aan de noord-, oost- en zuidzijde van de AWD geplaatst en is de zeereepzijde open gebleven.

Sinds 2013 werd de natuurschade als gevolg van de groeiende damhertenpopulatie steeds zichtbaarder en is deze opgenomen in de argumentatie om tot actief beheer over te gaan. Het is toen onder meer genoemd in de rapportages aan de commissie EZP (thans: Financiën). Mede doordat er een strenge winter had plaatsgevonden waarin veel damherten waren gestorven (in december 2012 was er grote piek in sterfte, dit leidde tot publieke commotie), heeft de Gemeenteraad in 2013 besloten om over te gaan tot actief beheer.

De Raad is uiteindelijk met een dubbele oplossing gekomen: enerzijds moest worden nagegaan of ontheffing kon worden aangevraagd, maar tevens moest reactief beheer (afschot van zwakke of ernstig zieke dieren) plaatsvinden. Hierbij zouden maandelijkse rondes gemaakt worden met de dierenarts om de gesteldheid van de dieren te onderzoeken. Hier is een protocol voor opgesteld. Ook andere alternatieven zijn genoemd om de damhertenpopulatie terug te brengen tot een ecologisch verantwoorde omvang (zoals anticonceptie, de introductie van natuurlijke vijanden in de AWD en het verplaatsen van damherten). Geen van deze alternatieven zou echter het beoogde effect hebben. Waternet heeft tevens de invloed van de grote damhertenpopulatie op de kwaliteit van het drinkwater onderzocht. Deze invloed bleek echter minimaal te zijn.

De argumentatie van natuurschade kon in eerste instantie in 2013 niet worden meegenomen in het ontheffingen- en vergunningstraject. Er moest eerst een nieuw faunabeheerplan worden opgesteld, waarin het onderwerp natuurschade nader diende te worden onderbouwd.

In 2015 zijn er verschillende rapportages door onafhankelijke partijen geschreven die aantoonde dat de flora en fauna in toenemende mate werden beschadigd door de begrazing door de damherten. In november 2015 is uiteindelijk het nieuwe faunabeheerplan vastgesteld op grond waarvan een ontheffingsvergunning is verleend. In maart 2016 is gestart met het uitvoeren van de werkzaamheden conform het faunabeheerplan.

In juli 2016 werd de eerste rapportage over dit onderwerp naar de Raadscommissie gestuurd: *Beheer damherten Amsterdamse Waterleidingduinen – rapportage 2015-2016*. Er zijn toen geen hevige politieke of publieke reacties gekomen. Op dat moment liepen er nog verschillende juridische procedures om de verleende vergunningen ongedaan te maken die allemaal zijn gewonnen door Waternet.

De politieke discussie over dit onderwerp is in 2014 en 2015 opnieuw gevoerd toen de nieuwe Raad werd geïnstalleerd (incl. een nieuwe wethouder), waarbij het eerder genomen besluit ten faveure van actief beheer werd herbevestigd. Een nieuwe politieke discussie is in 2016 dan ook niet gevoerd. Op 22 juni 2017 is de tweede rapportage: *Beheer damherten Amsterdamse Waterleidingduinen – rapportage 2016-2017* behandeld door de Raadscommissie.

Ondanks dat de discussie voor actief beheer in de AWD op dit moment niet hevig aanwezig is, blijven politieke uitdagingen zichtbaar binnen het dossier. Een voorbeeld hiervan is het feit dat de politieke cyclus en de vergunningscyclus niet synchroon lopen waardoor het verschil kan ontstaan tussen de inhoud van de vergunningen en de politieke wenselijkheid van actief damhertenbeheer. Tegenstanders van actief beheer voeren aan dat de mens de natuur zijn beloop moet laten: indien een bepaalde populatie te dominant wordt heeft de natuur zelf mechanismen om zich aan te passen. Daarnaast is er ook een groep stakeholders die tegen elke vorm van jacht is op welke diersoort dan ook. Daartegenover staat dat Waternet vanwege de Natura 2000 status van de AWD nu juist de wettelijke plicht heeft om de biodiversiteit in stand te houden.

Het belang om open en transparant te communiceren is door de politieke sensitiviteit dan ook duidelijk aanwezig. Een voorbeeld van de door Waternet betrachtte transparantie is het feit dat in 2016 pers is meegenomen in het veld, waarbij foto's en filmmateriaal zijn (op)genomen. Dit alles is in gang gezet om ook aan het brede publiek duidelijk te maken hoe zorgvuldig Waternet te werk gaat bij het actief faunabeheer. De visie van de media lijkt in de loop van het dossier gedraaid, waarbij er gaandeweg meer begrip is gekomen voor de keuzes van Waternet. De recente gebeurtenissen rond de Oostvaardersplassen laten echter zien dat het onmogelijk is om iedereen te overtuigen van nut en noodzaak van het beheer van de damhertenstand.

2. Juridisch kader

Het grondgebied van de AWD, een Natura 2000 gebied, is eigendom van de Gemeente Amsterdam. Over de wijze waarop Waternet namens de gemeente de grond beheert, wordt verantwoording afgelegd aan het College van B&W van Amsterdam. De formele jurisdictie voor het faunabeheer ligt bij de betrokken provincies: Zuid-Holland en Noord-Holland. De Gedeputeerde Staten (GS) van beide provincies hebben het Faunabeheerplan goedgekeurd. Op basis van dit plan verlenen GS de ontheffingen en vrijstellingen aan een de Faunabeheereenheid (FBE), van zowel Zuid-Holland als Noord-Holland. In het Faunabeheerplan staan de aantallen herten die per jaar geschoten moeten worden. Op basis van de jaarlijkse gegevens wordt dit ieder jaar geactualiseerd.² De boswachters van Waternet opereren rechtstreeks onder de ontheffing van de FBE. Deze ontheffing voor het actief beheer is verleend op grond van de Wet Natuurbescherming.

Voor Zuid-Holland en Noord-Holland gelden verschillende regels en wordt gewerkt met verschillende systemen. Bijvoorbeeld: in Zuid-Holland mogen herten die op grond van reactief beheer zijn geschoten wel blijven liggen, terwijl deze in Noord-Holland altijd moeten worden opgeruimd (zie hoofdstuk 3. *Feitelijk beheer*). De regels zijn vastgelegd in de door de provincies verleende ontheffingen. Het werken met verschillende systemen en regels kan leiden tot onduidelijkheid. Door het toepassen van de meest stricte voorschriften uit beide vergunningen wordt deze onduidelijkheid in de praktijk zo veel mogelijk voorkomen. Over het

² De telling van het aantal damherten vindt jaarlijks plaats op drie verschillende momenten, waarbij de hoogste telstand als uitgangspunt wordt genomen voor het betreffende jaar.

algemeen is er weinig regie van de zijde van de provincies. Ook op operationeel gebied zouden FBE en wildbeheereenheden betere coördinatie behoeven. Toezicht op naleving van de ontheffing en vergunning vindt plaats door de regionale uitvoeringsdiensten (RUD) van Noord- en Zuid-Holland. De RUD 's worden wekelijks ingelicht als er gebruik wordt gemaakt van de ontheffing.

3. Feitelijk beheer

Het actief faunabeheer wordt uitgevoerd aan de hand van de richtlijnen zoals neergelegd in het Protocol 'Actief damhertenbeheer Amsterdamse Waterleidingduinen'. Het nieuwe protocol, waarbij de aanbeveling zoals gedaan tijdens de interne audit is verwerkt (zie hoofdstuk 5. *Interne controle en sturing*), is op 27 september 2017 verspreid onder de medewerkers van de afdeling Bron- en Natuurbeheer.

Maandelijks vindt een intern damhertenoverleg plaats gericht op het beheer. Hier zijn bij aanwezig (niet uitsluitend): boswachters, het afdelingshoofd Bron- en Natuurbeheer, de coördinator van de verwerking en de contractbeheerder van het contract met de poelier, de afdeling Juridische Zaken (JZ), representatie van de afdeling Communicatie, en de Beleidsmedewerker Bron- en Natuurbeheer. Onderwerpen zoals het beleid, de operationele uitvoering en juridische zaken worden hierbij besproken. Het protocol zoals hierboven genoemd is tijdens dit overleg vastgesteld.

In totaal zijn er drie boswachters verantwoordelijk voor het actief faunabeheer. De boswachters van Waternet hebben een tweejarige opleiding Grofwild gedaan (theorie) alsook een tweejarige praktijkopleiding faunabeheer. De opleiding is verzorgd door het IPC, met een praktijkstage in het Nationaal Park Hoge Veluwe. Tevens is er meegekeken bij andere Terrein Beherende Organisaties waar ook grofwild beheerd wordt (Kroondomeinen en de Oostvaardersplassen).

De beheerperiode staat vast in de vergunningen. Dit is verschillend voor Noord- en Zuid-Holland. Voor Noord-Holland is de periode 1 november tot 31 maart (exclusief de weekenden). Voor Zuid-Holland staat de vergunning toe om eerder te starten, op 1 september. Tot nu toe is er geen gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. Er wordt op vier doordeweekse dagen gejaagd: dinsdag, woensdag, donderdag en vrijdag. De keuze voor de dagen is mede door logistiek bepaald omdat de poelier op vaste dagen de geschoten dieren komt ophalen. In bijzondere situaties zoals bij grote drukte op het terrein als gevolg van vakanties kan er van deze dagen worden afgeweken. De jachtdagen beginnen met een dag-start op Leiduin waarna de drie boswachters met de aan hen toegewezen faunahulp vertrekken.

De taakverdeling is helder gedefinieerd. De faunahulp rijdt de auto en scant de omgeving op veiligheidsfactoren. De faunahulpen zijn niet gekoppeld aan specifieke boswachters maar deze rouleren.

Afschot

Het afschot is vanwege een relatief groot aandeel vrouwelijke dieren vooral gericht op hinds en kalveren. In volgorde wordt eerst het kalf geschoten en daarna pas de hinde.

De boswachters schieten ieder circa 10 dieren per dag. Het proces van afschieten gaat als volgt: Er wordt alleen een schot gelost als gegarandeerd is dat de kogel direct achter het dier in de grond komt en niet door kan schieten. Er wordt met een kogelbuks geschoten waarbij het hart en de longen worden geperforeerd. Het dier is dan in één keer hersendood. De boswachter moet haaks op het dier staan om goed te kunnen schieten. Er wordt bij actief beheer met geluidsdempers geschoten waardoor alleen het geluid van de kogel die door de geluidsbarrière gaat hoorbaar is. De geweren waar gebruik van wordt gemaakt staan in een wapenkluis op Leiduin. De munitie wordt in een aparte kluis bewaard. De wapens krijgen na afloop van het seizoen een keuring en een grote onderhoudsbeurt bij de wapensmid. Voor het seizoen gaan de beheerders een aantal malen naar de schietbaan om hun schietvaardigheid bij te houden.

Na afschot wordt het dier ontweid waarbij de organen eruit worden gehaald. Het hart, de darmen en de longen moeten mee vervoerd worden, de maaginhoud kan blijven liggen. De boswachters registreren het afschot, en daarmee de locatie, ter plekke op iPads. Elk geschoten dier krijgt een wildkenmerk waarmee het wordt geregistreerd. Voor Noord-Holland gebeurt dit in het Fauna Registratie Systeem (FRS) en voor Zuid-Holland gebeurt dit in DORA. In de systemen wordt aangegeven of de dieren geschikt zijn voor de menselijke consumptie en worden aangeboden bij de poelier of dat ze zijn afgevoerd voor destructie (kadaverbak). Of de afgeschoten dieren geschikt zijn voor consumptie wordt bepaald door een van de drie boswachters, die gekwalificeerde personen (GP's) zijn om deze beoordeling uit te voeren.

Herten die naar de koelcel worden vervoerd worden steekproefsgewijs gewogen (1 op de 10). Er wordt een vrachtbrief aangemaakt die automatisch in het Wild Registratie Systeem (WRS) wordt geregistreerd. Dieren die op grond van reactief beheer zijn geschoten en in de duinen blijven liggen krijgen geen wildkenmerk. De lijst met gewogen dieren wordt door Waternet aangesloten op de weeglijst van de poelier.(zie hoofdstuk 5. *Interne sturing en controle*).

Na ongeveer 15.00 uur wordt er niet meer geschoten om ervoor te zorgen dat de boswachters voldoende rust krijgen. Het verwerken van de geschoten dieren, opruimen en schoonmaken zijn de boswachters nog tot ongeveer 16:00 uur bezig. De werkdag komt op dat moment ten einde.

Reactief beheer

Naast het actief beheer vindt ook reactief beheer plaats waarbij damherten die onnodig en uitzichtloos lijden worden afgeschoten. De boswachters hebben hier extra trainingen voor gevolgd. Periodiek wordt een dierenarts ingeschakeld om de gezondheidsstatus van de populatie te beoordelen. Het afschieten van zieke herten is het hele jaar door toegestaan. De zieke of beschadigde dieren gaan allemaal naar destructie of blijven achter in het duin (Z-H) en worden geregistreerd op dezelfde manier als bij actief beheer.

Omgang met het publiek tijdens het beheer

Publiek wordt ter plaatse vooraf niet gewezen op het feit dat er kan worden gejaagd. Wel is er ruimschoots voorlichting gegeven en veel media-aandacht geweest over het feit dat er wordt beheerd. Tevens wordt er transparant gecommuniceerd over dit dossier op de website van Waternet. Als er publiek in de buurt is (hier let de faunahulp op), wordt er niet geschoten.

4. Verwerking

Het vlees van de herten afgeschoten via actief beheer wordt verkocht aan de poelier 'van Meel'. Het uitgangspunt van de verkoop is niet gedreven door winst. De inwoners van de gemeente Amsterdam betalen het beheer van AWD door middel van het drinkwatertarief. Om deze reden heeft Waternet ervoor gekozen om bij de verkoop van het hertenvlees te focussen op deze regio, en daarnaast op de omgeving van de AWD vanwege de recreatieve klant en de lokale gedachte. Buiten de verkoop van het vlees aan restaurants en slagerijen door de poelier, gaat 20% van het vlees naar de voedselbank in Amsterdam. De kosten hiervan worden door Waternet zelf gedragen.

Nadat de herten geschoten zijn (zie hoofdstuk 3. *Feitelijk beheer*), worden de herten geschikt voor consumptie gemaakt en in een koelcel gehangen. Vervolgens komt de poelier ('van Meel') op vaste dagen de herten ophalen. Van Meel is verantwoordelijk voor het transport van de damherten van Leiduin naar Amsterdam. Bij aankomst van de herten bij het bedrijf in Amsterdam controleert een medewerker van 'van Meel' of de dieren geschikt zijn voor consumptie. Tot nu toe zijn alle dieren die Waternet geschikt achtte voor consumptie ook 100% door 'van Meel' geschikt bevonden.

Van Meel maakt het vlees verder klaar voor verkoop. Indien er aan de voedselbank geleverd wordt, mailt 'van Meel' aan de voedselbank wat ontvangen zal worden. De 20% die aan de voedselbank geleverd wordt is bepaald onder andere samen met het afdelingshoofd Bron- en Natuurbeheer. De 20% die is aangeleverd is bruto, het netto gedeelte blijft over. Aan het einde van het proces wordt bij de facturatie van Waternet aan 'van Meel' 20% van de facturatie afgehaald voor levering aan de voedselbank. Van Meel heeft een uitsnijdingspercentage bepaald voor de netto levering van het vlees. Hier wordt geen audit op gedaan. Waternet heeft wel met 'van Meel' nagelopen hoe het proces van uitsnijden gaat en de berekening hiervan gevalideerd. Om deze reden wordt er op de werkzaamheden van 'van Meel' vertrouwd. Bij de facturatie wordt er rekening gehouden met 5% handlingkosten van 'van Meel', conform het opgestelde contract.

Op dit moment wordt er voor het tweede jaar samengewerkt met 'van Meel'. Het contract dat wordt afgesloten geldt telkens voor een jaar. Van Meel is via het volgende proces geselecteerd: Gekeken naar de inkooplimiet waarboven openbare aanbesteding plaats moet vinden hoeft de tender niet openbaar te worden aanbesteed. Ook omdat het over verkoop gaat is een openbare aanbesteding overigens niet verplicht. Om het proces goed te laten verlopen hebben op verzoek van Waternet de afdelingen Inkoop en JZ wel meegekeken in het proces bij de selectie van 'van Meel'. De poelier is uiteindelijk op basis van verschillende criteria geselecteerd (o.a.): de aanwezigheid van een Amsterdams netwerk; de capaciteit om

80-100 herten per week te kunnen verwerken; het aankunnen van onzekerheid met betrekking tot het contract (in theorie kan op elk moment het beheer worden beëindigd door de gemeente); het kunnen verzorgen van de distributie naar de voedselbank; bewustzijn van politieke en maatschappelijke sensitiviteit van het onderwerp. Uiteindelijk is 'van Meel' de enige poelier gebleken die aan deze voorwaarden kon voldoen.

In het contract is ook opgenomen dat er geen schadeclaims over en weer kunnen plaatsvinden. In overleg is de prijs voor het vlees bepaald (2,75 per kilo voor een hert >20 kg en 2,25 per kilo voor dieren <20 kg). Deze prijzen komen overeen met de gangbare marktprijs van gemiddeld 2,50 per kilo.

Ook voor de geweien van de afgeschoten herten is een bestemming gevonden. Dit is tijdens het damhertenoverleg op 23 maart 2016 besloten. Het Bezoekerscentrum de Oranjekom verkoopt de losse geweistangen als streekproducten.

5. Interne sturing en controle

De interne sturing en controle van het proces van damhertenbeheer is vastgelegd in het Protocol 'Actief Damhertenbeheer Amsterdamse Waterleidingduinen'. De administratie die is ingeregeld om heldere controle en sturing te kunnen uitoefenen wordt door de medewerkers over het algemeen niet als een last ervaren, mede doordat deze administratieve processen op laagdrempelige wijze (digitaal) plaatsvinden.

Interne controle

Er vinden meerdere interne controles plaats vanuit Waternet om de juistheid en volledigheid van het proces te waarborgen. Belangrijke controles zijn onder anderen:

1. Voorafgaand aan het opstellen van de vrachtbrieven die worden verzonden naar 'van Meel' vindt een fysieke controle (telling) plaats in de koelcel door een medewerker van Waternet. Het aantal aanwezige herten wordt doorgegeven aan de coördinator, die dit aantal vergelijkt met het aantal geregistreerde herten in WRS. Als er verschillen zijn, worden deze uitgezocht;
2. De coördinator voert een steekproef uit op de gewichten van de geschoten damherten zoals vastgesteld door de poelier. Een op de 10 herten worden hiervoor gewogen door Waternet en aangesloten met de weeglijsten van de poelier (zie hoofdstuk 3. *Feitelijk beheer*);
3. De sectoradministrateur controleert de door de coördinator aangeleverde financiële gegevens middels een steekproef;
4. Een medewerker van de voedselbank controleert of zij de door de poelier toegezegde hoeveelheid damhertenvlees heeft ontvangen. Dit wordt aan het einde van het jaar aan Waternet gecommuniceerd (zie hiervoor ook het hoofdstuk 4. *Verwerking*).

De data die wordt gecontroleerd tijdens de interne controle staat op een gedeelte T schijf van Waternet die beperkt toegankelijk is. De coördinator heeft altijd ook een lokale versie van het bestand op zijn eigen schijf, waardoor mutaties door anderen op kunnen vallen. Bovendien worden alle wijzigingen centraal gelogd en wordt er dagelijks een back-up gemaakt van de bestanden.

Interne audit

In 2017 heeft de afdeling Audits (onder leiding van Elke Wezenaar) op verzoek van de afdeling Bron- en Natuurbeheer een audit uitgevoerd op de naleving van het Protocol 'Actief damhertenbeheer Amsterdamse Waterleidingduinen'. Het ging hierbij om een beperkt onderdeel van het protocol: de controle van de inkomsten van de verkoop van de geschoten damherten.

Tijdens de audit is een aansluiting gemaakt tussen het aantal herten dat volgens de administratie in seizoen 2016-2017 onder actief beheer is afgeschoten (1396 herten) en de het aantal herten dat is aangeleverd aan 'van Meel' (1340 herten). Het verschil is te verklaren door de herten die in het veld zijn achtergelaten of afgevoerd zijn voor destructie. Tevens is vastgesteld dat de facturatie goed verloopt, (m.u.v. een facturatie in maart 2016 waar een paar honderd euro verschil zichtbaar was tijdens de controle, maar dit is later opgelost), dat 'van Meel' alle facturen die tot dan toe verstuurd waren door Waternet heeft betaald en dat het administratieve proces in orde is. Doordat het uitsnijdingspercentage niet verifieerbaar is (zie hoofdstuk 4. *Verwerking*) heeft het auditteam niet kunnen vaststellen dat de opbrengsten volledig juist zijn. Bij benadering zijn deze wel juist bevonden.

Een aanbeveling die vanuit de interne audit is gekomen, is om de uitkomsten van de steekproeven die uitgevoerd worden op de gewichten van de damherten vast te leggen. Deze aanbeveling is specifiek in het nieuwe Protocol 'Actief Damhertenbeheer Amsterdamse Waterleidingduinen' opgenomen.

Waternet - Controle Raamwerk - Actief Damhertenbeheer

Scope	Actief damhertenbeheer
Date/version	22-03-2018 / V0.1
Referentienummer	AH/mvd/18-778.a

Procesdoel(en)
1. Damhertenbeleid en faunabeheerplan is voor betrokken medewerkers duidelijk en wordt in lijn uitgevoerd 2. Waternet dient het publieke belang en handelt hier op transparante wijze naar 3. Verkoop geschiedt rechtmatig en is volledig qua inkomsten 4. Afschot gebeurt op een humane en veilige wijze

Value Drivers
Volledigheid, Juistheid, Tijdigheid
In rood zijn voorgestelde nieuwe controls opgenomen. Het is aan Waternet om te beoordelen of zij deze controls ook daadwerkelijk wil doorvoeren

PH	Processtap	Doel Beheersmaatregel	R#	Key Risiko's	B#	Beheersmaatregel	Type Beheersmaatregel	Level of Automation	Verantwoordelijk (owner)
P1	Governance en beheer	Aan het actief faunabeheer wordt op formele en structurele wijze vorm en sturing gegeven.	R1	- Niet voldoen aan de wettelijke eisen; - Niet behalen van de procesdoelen.	B1	Aanwezigheid van een door Faunabeheereenheid Zuid- en Noord-Holland goedgekeurd Faunabeheerplan waarin tenminste de volgende elementen zijn opgenomen: - rollen en verantwoordelijkheden; - wettelijke- en beleidskaders; - populatieontwikkeling en schadelijke effecten; - de invulling van actief en reactief beheer; - uitvoering en (wetenschappelijk) rekenkundige analyse om tot de ideale populatie-omvang te komen; - monitoring en evaluatie gedurende de looptijd van het beheerplan.	Preventief	Manueel	
					B2	Aanwezigheid van een beheerplan met een looptijd van 1 april tot en met 31 maart.	Preventief	Manueel	
					B3	Aanwezigheid van een draaiboek opgesteld in overeenstemming met het jaarlijkse beheersplan waarin zijn vastgelegd - de voorgenomen reductie; - de tijd van uitvoering; - de benodigde middelen.	Preventief	Manueel	
					B4	Maandelijks damhertenoverleg (bestaande uit management, beleid, JZ, boswachters, communicatie, contractbeheerder wildgroothandel) waarin aan de orde komen: - effectiviteit en uitvoering van het faunabeheer; - beleid en de operationele uitvoering daarvan (aantallen herten, biodiversiteit, veiligheid, publiek belang); - juridische aspecten.	Preventief	Manueel	
					B5	Periodiek overleg van de beheerscommissie (minimaal jaarlijks). De beheerscommissie: - bespreekt gesignaleerde problemen en tekortkomingen; - evalueert de voortgang van het beheer en de schade-ontwikkeling; - stelt zo nodig afschot en de wijze van uitvoering bij.	Preventief	Manueel	
					B6	Aanwezigheid van een gezamenlijk communicatieplan opgesteld door Waternet en betrokken partijen.	Preventief	Manueel	
					B7	Uitvoering van een jaarlijkse damhertentelling aan het einde van het beheersseizoen in overeenstemming met de landelijk vastgestelde methode, ontwikkeld in overleg met Alterra.	Detectief	Manueel	
					B8	Bepaling jaarlijks benodigd afschot door de coördinator Faunabeheer met inachtnaam van: - gerealiseerd afschot in voorgaande beheerperiode; - valwild; - resultaten van de jaarlijkse damhertentelling (zie B7 hierboven).	Preventief	Manueel	
					B9	Periodieke inspectie (minimaal 2 keer per jaar) door de dierenarts van de algehele gezondheid van de damhertenpopulatie ten behoeve van het bepalen van eventueel reactief damhertenbeheer	Detectief	Manueel	
P2	Publiek belang / opinie	Alle stakeholders worden op een gedetailleerde, constructieve en transparante wijze geïnformeerd over de uitvoering en de voortgang van het actief damhertenbeheer.	R3	- Gebrek aan maatschappelijk en politiek draagvlak	B10	Jaarlijkse rapportage door Waternet aan de Commissie Financiën van de Gemeenteraad van Amsterdam met daarin tenminste de volgende informatie: - Wijze van uitvoer van het beheer (actief en reactief) - Verslag van de afstemming binnen de regionale beheerscommissie - Effecten van het beheer binnen leefgebied (populatieontwikkeling en flora en fauna) - Effecten van het beheer buiten leefgebied (verkeersveiligheid & overlast en landbouwschade) - Reacties uit de omgeving	Preventief	Manueel	
					B11	Waternet stelt alle besluiten, beleidsplannen en rapportages publiekelijk toegankelijk op de voor het publiek speciaal beschikbaar gestelde damhertenbeheer website.	Preventief	Manueel	
					B12	Soft control: boswachters en buddy's in het veld communiceren indien nodig met bezoekers over het actief damhertenbeheer en zorgen dat het beheer zo veel mogelijk buiten het zicht van het publiek plaatsvindt.	Preventief	Manueel	
		Burgers zijn tevreden op de manier waarop Waternet operationeel invulling geeft aan het damhertenbeheer (humaan en open)	R4	- Gebrek aan maatschappelijk en politiek draagvlak	B13	Kogelhuizen worden altijd opgeruimd en meegenomen door de uitvoerende medewerkers en ingeleverd bij de projectleider. Aansluiting wordt gedaan door de projectleider op de registratie van het aantal gebruikte kogels met het aantal uitgegeven kogels.	Detectief	Manueel	

P3	Uitvoering van het beheer	De uitvoering van het beheer geschiedt in lijn met de door de provincies uitgegeven ontheffingen	R5	- Gebrek aan maatschappelijk en politiek draagvlak	B14	De verschillen in de van toepassing zijnde vergunningsvoorschriften tussen Noord- en Zuid-Holland zijn duidelijk gecommuniceerd met de uitvoerenden.	Preventief	Manueel	
		De uitvoering van het beheer geschiedt op een professionele, veilige en arbo-technisch verantwoorde wijze	R6	- Niet voldoen aan de wettelijke eisen; - Veiligheid en gezondheid van medewerkers en derden kan niet worden gegarandeerd.	B15	Afshot gebeurt enkel door Waternet zelf geselecteerde en gecertificeerde boswachters (dienstverband Waternet), met behulp van een tweede Waternet medewerker (buddy) ten behoeve van veiligheid (medewerkers en publiek) en 'sociale' controle op de correcte uitvoering van de geldende regels. Hierbij gelden de volgende regels en wordt er onderling aangesproken op het niet volgen hiervan: - Enkel de boswachter is bevoegd tot het hanteren van het geweer en het lossen van het schot; - Er wordt gewerkt met geluiddempers (alleen toegestaan bij actief beheer, bij reactief beheer niet) en signalerende kleding voor de zichtbaarheid; - Er wordt alleen een schot gegeven als absoluut gegarandeerd is dat de kogel direct achter het dier in de grond komt en niet door kan schieten. - Er wordt niet geschoten als er publiek in de buurt is (vooral taak van buddy om hierop te letten) Er wordt gewerkt met een roulerende planning. Bij aanvang en afsluiting van de werkdag wordt door zowel de boswachter als de buddy een handtekening in het planningsboek gezet.	Preventief	Manueel	
					B16	Er is een actuele 'bezoekerslijst' waarop derden die de boswachter en zijn buddy vergezellen op worden vastgelegd. Onderliggende akkoorden per e-mail (van het afdelingshoofd, één van beide projectleiders of de coördinator Faunabeheer) worden bewaard.	Preventief	Manueel	
					B17	Boswachters zijn getraind op veilig en accuraat werken en zijn in het bezit van de volgende geldende diploma's, vergunningen en ontheffingen: - Gekwalificeerd Persoon (GP) - Jachtvergunning - Wapenvergunning	Preventief	Manueel	
P4	Registratie	Afgeschoten damherten zijn in een registratiesysteem te herleiden wat resulteert tot gedetailleerde monitoring op het damhertenbeheer alsmede de verkoop van de geschoten dieren (geschiktheid en aantallen)	R7	- Vlees voldoet niet aan de eisen van Integraal ketenbeheer (traceability); - Gebrek aan maatschappelijk en politiek draagvlak.	B18	Kogels worden in een separate kluis bewaard en worden uitgegeven aan een boswachter door de projectleider en geregistreerd op een lokale folder. De buddy registreert per geschoten dier het aantal gebruikte kogels op een invulblad (per dag) en levert lege hulzen in na terugkomst. De projectleider controleert het aantal schoten met het ingeleverde aantal kogelhulzen. De projectleider ziet er op toe dat de gemiddelde 'hit-ratio' niet onder de [IN TE VULLEN]% komt te liggen (# kogels per geschoten dier). Indien dit desondanks het geval is bespreekt de projectleider dit met de desbetreffende boswachter en diens buddy.	Detectief	Manueel	
					B19	Registratie door de boswachter in het Fauna Registratie Systeem (Noord-Holland) of in Dora (Zuid-Holland) van de in het kader van het actieve beheer geschoten damherten.	Preventief	Manueel	
					B20	Registratie (en destructie door Rendac) van niet voor consumptie geschikte damherten geschoten in het kader van actief en reactief beheer.	Preventief	Manueel	
					B21	Aansluiten van het aantal aan Rendac ter destructie aangeboden dieren met de registraties in FRS en Dora.	Detectief	Manueel	
P5	Verkoop	Damhertenvleesverkoop vindt plaats voor marktconforme prijzen, waarbij de Amsterdamse burgers iets terug ontvangen voor het werk wat Waternet doet op hun kosten	R8	- De leveringen aan de wildgroothandel kunnen onvoldoende worden gecontroleerd waardoor een frauderisico ontstaat	B22	Een geschoten dier (enkel via actief beheer) dat voor consumptie geschikt is bevonden, wordt ontweid en ontdaan van de kop en poten. De voor consumptie geschikte dieren worden in een speciaal ingerichte koelcel opgehangen. Deze dieren worden door een wildgroothandel opgehaald inclusief vrachtbrief uit het registratiesysteem + GP verklaring op schrift (Zuid-Holland).	Preventief	Manueel	
					B23	De boswachter die het afschot gedaan heeft, vult op een aparte lijst het (bruto) gewicht van willekeurig één geschoten dier per dag in ten behoeve van de gewichtsteekproef. De projectleider controleert de volledigheid van de lijst en legt de lijst vast op de t-schijf.	Preventief	Manueel	
					B24	Jaarlijkse evaluatie van de samenwerking met de geselecteerde wildgroothandel. De afdelingen Inkoop en JZ zien toe op een juiste en rechtmatige wijze van selectie en vastlegging. De volgende criteria worden daarbij getoetst en vastgelegd: - Aanwezigheid van een Amsterdams netwerk (slagerijen en restaurants); - 80 herten per week kunnen verwerken; - Onzekerheid wat betreft contract aan kunnen (in theorie kan op elk moment de verkoop afgekappt worden door de gemeente); - Het kunnen vervoeren naar de voedselbank; - Bewustzijn van sensitiviteit van het onderwerp; - Er kunnen geen schadeclaims over en weer worden ingediend.	Preventief	Manueel	
					B25	Jaarlijkse vaststelling van de door de wildgroothandel te vergoeden prijs per kilogram door de projectleider damhertenbeheer waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen herten > 20 kg en herten < 20 kg. De te vergoeden prijs dient marktconform te zijn. De overeengekomen prijs wordt - eveneens jaarlijks - vastgelegd in een overeenkomst tussen de wildgroothandel en Waternet die van de zijde van Waternet wordt ondertekend door het afdelingshoofd B&N.	Preventief	Manueel	
		Damhertenvleesverkoop (en schenking aan de Voedselbank) geschiedt volgens een volledige en correctie administratie	R9	- De leveringen aan de wildgroothandel kunnen onvoldoende worden gecontroleerd waardoor een frauderisico ontstaat	B26	Aansluiting door de projectleider damherten van de door de wildgroothandel opgestuurde 'weeglijsten' met daarop alle ontvangen dieren (a.d.h.v. wildkenmerk) en het gewicht daarvan op de ingevoerde gegevens in FRS en DORA. Deze dienen 100% met elkaar overeen te komen (aantallen). Eventuele afwijkingen worden besproken met de wildgroothandel en de uitkomst vastgelegd op de speciaal hiervoor aangemaakte locatie op de T-schijf.	Detectief	Manueel	
					B27	Aansluiting door de projectleider damherten van de door de boswachters vastgelegde steekproefwijze vastgelegde gewichten (zie B23 hierboven) met de bruto gewichten per dier in de weeglijst van de wildgroothandel. Een kleine afwijking mag hierbij aanwezig zijn door uitlekken en uitdrogen van het dier in de tussengelegen periodes van weegmomenten. Eventuele significante afwijkingen worden besproken met de wildgroothandel en de uitkomst vastgelegd op de speciaal hiervoor aangemaakte locatie op de T-schijf.	Detectief	Manueel	
					B28	Maandelijkse facturatie door de projectleider damherten aan de wildgroothandel na controle van aantallen en gewicht (a.d.h.v. steekproef) conform contract.	Preventief	Manueel	
					B29	Voor de facturatie worden de overeengekomen kg prijzen gebruikt. Waternet factureert 80% van het aangeleverde totaalgewicht (20% van het bruto hertenvlees wordt door de wildgroothandel op kosten van Waternet aan de Voedselbank ter beschikking gesteld). De projectleider damherten bereidt voor en de sectorcontroller tekent af.	Preventief	Manueel	
		Alleen (een gelimiteerd aantal) geautoriseerde medewerkers kunnen wijzigingen doorvoeren in de verkoop masterfile	R10	- Fraude bij de verkoop van damhertenvlees	B30	De wildgroothandel verstuurt via e-mail (met de projectleider in Cc) het netto gewicht (na uitsnijding van het bruto gewicht) van het te ontvangen hertenvlees naar de Voedselbank. De Voedselbank controleert dit zelf met het daadwerkelijk ontvangen vlees en neemt contact op met Waternet indien dit niet overeenkomt.	Preventief	Manueel	
					B31	Het uitsnijdingspercentage voor de netto levering wordt jaarlijkse gedurende het seizoen vastgesteld door de wildgroothandel in overleg met Waternet bepaald en is afhankelijk van de gezondheid van de damhertenpopulatie. De projectleider sluit het netto gewicht geleverd aan de Voedselbank aan met het aangeleverde bruto gewicht. Dit gebeurt eens per jaar op basis van het gemiddelde uitsnijdingspercentage gedurende het afgelopen beheerseizoen.	Detectief	Manueel	
		Geweistangenverkoop geschiedt volgens een volledige en correctie administratie	R11	- Fraude bij de verkoop van geweastangen	B32	Toegang tot de masterfile (leveringen, bruto gewicht, netto gewicht) is gelimiteerd tot de verantwoordelijke medewerkers voor het damhertenbeheer. Alleen het damherten team kan wijzigingen in de file doorvoeren. Tevens wordt de masterfile lokaal beheerd door de [functie] welke beide bestanden eens per [periode] steekproefsgewijs controleert op verschillen.	Preventief	Manueel	
						Geweistangen worden enkel verkocht in bezoekerscentrum De Oranjekom en worden door bepaling van [functie] verkocht zonder korting in de prijscategorieën 15, 25 of 40 euro. De 'Inkoop' (aangeleverde geweien) en verkoop (opbrengst) wordt geregistreerd in [IN TE VULLEN NA OVERLEG MET WATERNET]	Preventief	Manueel	